

Serm. II, 276.21; no hi ha altres exs. del seu ús, i *AlcM* el considera un occitanisme; potser ho sigui,⁴ però l'existència de *cavarroca* 'cau' o 'caverna' (veg. *Cavorca*, avall) suggereix la possibilitat que aquesta forma sigui una deformació de *cavarota* per una associació de *-rota* amb *roca*.

Caverna, pres del ll. *caverna* 'id.' [fi del S. XIV, Metge: «La ovella fuig al lop; la rata al gat --- Los ocells fan nius; les ferres, cerquen *cavernes* en que habiten» (citat per Careta, *Barbr.*, p. 87); altres exs. en *AlcM*, *DAG.*]; var. *calaverna*, registrada per JCoromines a Sant Joan de Portinatx (Eivissa, 1963); forma que devia resultar d'una intervenció de la família de *cala*, *calanca*, etc.; cf. també *calaborca* (sota *Cavorca*, avall). +*Cavernejat*, usat per JRuyra (*Obr.* 15 *Comp.*, p. 378) en el sentit de 'pendre forma de caverna'. *Cavernós*, *-osa* (fi S. XV, *AlcM*). *Cavernositat* (S. XVI, *DAG.*).

Cavitat, pres del ll. *cavitas*, *-atis* 'id.' [1575, OPou, *ThPu.*, 256]. *Concavitat* (des del S. XIV, *DAG.*, *AlcM*). 20 *Còncau*, *-ava* (1491); cf. *con* 'còncau' en *VidesR*: «e entrò al cel *con* d'En Saturni --- entrò al cel *con* .vii. milia e .vii. ayns» (113v1), text llatí «ad caelum concavum».⁵ *Concavació* (fi S. XV); *concatat*, *-ada* (fi S. XIV, *DAG.*); *còncavo-convex*, *-exa* (escrit *c-convexe* en Lab. 1888).

Cavorca, 'caverna, cova'; ben documentat en cat. ant. [1383: «viren dejus terra de grans *cavorchas* ho (sic) sa amagaven los crestians e aquells qui prenien martiri --- los corses e soteravenlos en aqueles *cavorchas*» (*BABL* VIII, 46); Eiximenis en *Terç*, veg. ed. *NCL* VI, p. 135 (Eixim. usa també *cavarroca* com a 'cau o catau');⁶ *Hist. Troi.*, 343 (*AlcM*); A. March xli, 7]; Aguiló el dóna com a usual a València reproduint un ex. del P. Ll. Galiana, *RondallaRond.*, 1769; Escriu 1851 el registra, però C. Llombart 1887, home de ciutat, no devia conèixer-lo bé o gens i el qualifica d'antic (i MGadea 1891 ho repeteix igual); a les Illes no sembla tenir ús avui dia; al Principat és més aviat mot de la zona nord, Empordà i rodalies.⁴⁰ Coromines, de pares empordanesos i bon coneixedor del lèxic d'allà l'usa un cop: «entra la mar en els replècs de la muntanya, i damunt de la conca encoixinada d'algues, crea la meravella de les *cavorques* i cobaumes» (*Gràcies de l'Emp.*, ed. 1951, 39), i *AlcM* cita un ex. de Victor Català, autora empordanesa. JCoromines (1970) nota el mot a Horsavinyà, prop de Pineda, amb referència a una cova gran a Roca-Andera. A diferència de *cova* i *caverna*, *cavorca* és més aviat d'ús afectiu i designa regularment una cova gran o profunda o fosca. Té ò oberta i sí bé en Ausiàs March (xli, 7) rima amb ó tancada (*forca*), això no deu representar la realitat, car Escriu, que sol indicar el timbre vocàlic, l'escriu amb ò oberta. Notem, a més a més, la var. *calaborca* 'cavitat, clot', registrat per *AlcM* a la Selva amb un ex. de JRuyra: «El jai roman --- llemugant, amb ses genives esqueixalades, les *calaborques* del capó» (de *Pinya de rosa*), forma que ens mostra un cop més la intervenció de la família de mots com *cala*, *calanca*, etc. (veg. també 60

DCEC I, 582a2).

Cavorca amb formes anàlogues es troba en castellà, gall.-port., en reto-romànic, lombard i dialectes meridionals de l'italià,⁷ i en tots ells predomina la ò oberta: cast. *cabuerco* 'clot profund en la terra'; Bierzo *cabuerco*, *caborco* 'barranc profund' (GRey, FzMorales); Sanabria *cabuerco*, *caborco*, *cabuerca* 'barranc', 'rierol', 'desnivell en un camí', 'sendera'; en galleg *caborco*, *cavorca* [Sarmiento 1746, *Catál. de voces...* gal., 137r 'sitio bajo y a manera de cárcava', i 143r]; port. *cavouco*; romanx i engad. *chavorgia*, *cavorga*, *chavierch* 'barranc, clot'; lomb. alpí *cavörnga*, però les formes *cairga*, *caürga* de Mesolcina, Calanca, Roveredo y part de Bregaglia, remunten a una base amb ü, i així mateix les formes masculines *caürgh*, *caürghet*; d'altra banda, amb sufix dimin., hi ha sic. *cavorchiu*, nap. *cafuorchie* 'cova, amagatall', calabr. *caforchia*, Lecce *caforchiu* 'cova del llop' (potser d'un encreuament amb *FURCULA, calabr. *forchia* 'cova', però la ò oberta hauria de correspondre al primitiu); d'altra banda, el murcià *caborzo*, *caborzo* (Lemus) probablement suposa un encreuament amb *cadozo* 'olla en un riu', d'origen àrab (*DCEC* I, 573b). Ultra aquestes formes, tenim amb sufix diferent, en bearnès, *cabercu*, f. 'gruta' (Rohlf, *Le Parler de Lescun*) i Palay dóna *cabèrque*, f. 'fondrière'.⁸

El segon element d'aquest mot ha estat associat generalment amb ORCUS (*REW*, 1796), nom llatí de la deïtat mitològica grega, Plutó, que es considerava la personificació de la deïtat infernal, Caront (Sant Isidor), o la de la Mort (Lucreci), i s'havia usat com a 'Infern' també. El cast. *huercu* per ex. ha perpetuat aquestes accepcions, i G. de Diego va voler explicar la terminació de *cabuerco* per un encreuament amb *huercu* 'infern' (*RFE* IX, 145). Més convincent sembla l'explicació que suposa una base adjectival de ORCUS, com CAVA ORCA 'cova infernal', suggerida per F. Settegast (*ZRPb.* xxxix, 704ss.) i considerada com a «probable» per *AlcM*. Efectivament, l'adj. cat. *orc*, descendent d'ORCUS, ha tingut bastant d'ús: significa a Ribagorça 'lleig, escandalós', a Pallars 'lúgubre, sinistre', a Cerdanya es diu de 'persona molesta', i a la vall de Ribes, del temps, 'dolent, tempestuós'; fins i tot sembla haver designat 'caverna, balma' a Ribagorça.⁹ Tanmateix, hi ha greus dubtes per a aquesta etimologia: d'una banda, no hi ha indicis ben clars que ORCUS com a adjectiu hagi estat mai de gran popularitat ni de gran difusió en llatí parlat; d'altra banda, l'aparició del mot a les terres hispanes i al sud-italià certifica la seva gran antiguitat, i encara més, la seva gran vitalitat als Alps fa pensar en la seva procedència pre-romana, si més no en la de la terminació. Ja s'ha notat la divergència d'aquesta, que varia entre -ORCA, -ORCU i -URCU, i en el gascó -ERC. Ve a confirmar la presència d'un tal sufix la forma aranesa *limòrca* 'llicac, llim verd' al costat de *limercada* 'llo, tarquim', i *baderca* 'pleta' a l'Aran i Ariège.

Cavar, del ll. CAVARE 'id.' (Llull, *Blanq.* II, 43.23; *CosìTort.*, 330, 376); fig. *cavar en lo cor* 'causar greu sentiment' (Muntaner, citat per *DBal.*); com a intr.